

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет архітектури, будівництва та декоративно-прикладного
мистецтва
Кафедра архітектури, урбаністики та збереження об'єктів ЮНЕСКО

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан

Є.В. Новак

“ _____ ”

20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

Просторове планування територій громад

Вибіркова

Освітньо - наукова програма Архітектура та містобудування

Спеціальність G17 «Архітектура та містобудування»

Галузь знань G «Інженерія, виробництво та будівництво»

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

**Факультет архітектури, будівництва та декоративно-прикладного
мистецтва**

Мова навчання українська

Чернівці, 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Просторове планування територій громад» складена відповідно до освітньо-наукової програми «Архітектура і містобудування», затверджена Вченою радою ЧНУ, протокол №5 від «28» квітня 2025 р.

Розробник: Вітченко Д.М., к. а., доцент кафедри архітектури, урбаністики та збереження об'єктів всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Викладач: Вітченко Д.М., к. а., доцент кафедри архітектури, урбаністики та збереження об'єктів всесвітньої спадщини ЮНЕСКО..

Погоджено з гарантом ОНП _____ **Коротун І.В.**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №4 від «25» серпня 2025 року

Завідувач кафедри _____ **Коротун І.В.**

Погоджено методичною радою факультету АБДПМ
Протокол № 2 від «25» серпня 2025 року

Голова методичної ради факультету АБДПМ _____ **Галунка О.Д.**

=====

Мета дисципліни «Просторове планування територій громад» формування у студентів базових теоретичних знань та практичних навичок із просторового планування територій громад, а саме: визначення концептуальних передумов інтегрованого розвитку територій територіальних громад, планування перспективної функціонально-планувальної структури територій із врахуванням параметрів демографічного, економічного, екологічного, культурного, соціального і територіального розвитку територій територіальних громад, розробки комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади.

Завдання дисципліни:

1. Формування уявлення про зміст, шляхи становлення, особливості сучасного етапу розвитку просторового планування територій громад;
2. Ознайомлення з науковими основами просторового планування територій громад;
3. Вивчення системи територіально-просторового планування в Україні та окремих країнах ЄС;
4. Ознайомлення з правилами, змістом та особливостями розроблення комплексного плану просторового розвитку територіальної громади.

Результати навчання

Навчальна дисципліна «Просторове планування територій громад» спрямована на забезпечення засвоєння таких загальних і спеціальних компетентностей:

ІК. Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у архітектурно-містобудівної діяльності та збереження культурної спадщини.

ЗК07. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

СК01. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі архітектури та містобудування у широких або мультидисциплінарних контекстах.

СК05. Здатність розробляти і реалізовувати проекти у сфері архітектури та містобудування.

СК12. Здатність планувати і виконувати наукові та прикладні дослідження у сфері архітектури та містобудування.

Опис змісту робочої програми навчальної дисципліни

Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кред	Год.	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	

Денна	1	1	3	90	24	26	-	-	40	-	ДЗ
-------	---	---	---	----	----	----	---	---	----	---	----

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усь ого	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Правове та інформаційно-аналітичне забезпечення планування територій					
Тема 1. Основи просторового планування: терміни, підходи, принципи		2	2			
Тема 2. Нормативно-правове забезпечення просторового планування громад		2	2			
Тема 3. Історичні аспекти розвитку просторового планування територій		2	2			
Тема 4. Складові систем та взаємодія систем містобудування та землеустрою		2	2			
Тема 5. Роль геоінформаційних систем у просторовому аналізі та плануванні		2	2			
Тема 6. Електронний документ у просторовому плануванні		2	2			
Разом за ЗМ1	12	12	12			20
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Технології планування та ефективного використання територій					
Тема 7. Збалансований розвиток сільських і міських територій		2	2			
Тема 8. Методи визначення пріоритетів територіального розвитку		2	2			
Тема 9. Аналіз функціонально-планувальної структури ОТГ		2	2			
Тема 10. Інфраструктура, транспорт і мобільність у громадах		2	2			
Тема 11. Інтеграція природного середовища в просторове планування		2	2			
Тема 12. Партисипативне планування та участь громади		2	4			
Разом за ЗМ 2	12	12	14			20
Усього годин	90	24	26			40

Теми практичних занять

№	Назва теми
1	Складання переліку вихідних даних в залежності від виду містобудівної документації

2	Робота з електронними ресурсами для дослідження стану територіальних громад
3	Складання завдання на розроблення проєкту плану зонування території населеного пункту
4	Оцінка території територіальної громади за природними та антропогенними чинниками
5	Аналіз функціонально-планувальної структури ОТГ
6	Оцінка громадських просторів населеного місця
7	Аналіз інфраструктури, транспорту і мобільності у громадах
8	Дослідження планувальної структури населеного місця та визначення перспектив її розвитку

Практична робота передбачає практичне застосування студентом знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності та розроблення частини просторового плану населеного пункту (за вибором студента).

Оцінювання результатів завдань, виконаних на практичному занятті відповідно кожної теми змістового модуля, враховуються під час проведення поточного та підсумкового контролю.

Оцінка «відмінно» (5 балів) виставляється у разі, якщо практичне завдання виконано в повному обсязі, без суттєвих помилок; студент аргументовано обґрунтовує власну позицію, коректно оперує фаховою термінологією та посилається на актуальні наукові джерела та законодавчі документи.

Оцінка «добре» (4 бали) виставляється, якщо завдання виконано загалом правильно; студент використовує базовий понятійний апарат і наводить аргументи, однак критичний аналіз або власна позиція є частково неповними, а в роботі присутні незначні змістові чи логічні неточності.

Оцінка «задовільно» (3 бали) виставляється у разі, якщо студент у загальних рисах орієнтується в темі та розуміє основні теоретичні положення, проте виконання завдання має низький аналітичний рівень: критичний аналіз поверхневий або відсутній, аргументація недостатня, допущено помилки у використанні термінології, а теоретичні положення відтворюються без осмислення.

Якість виконання практичних завдань дає змогу оцінити самостійну пошукову роботу студента, опрацювання додаткових джерел навчально-методичної та нормативної літератури.

Завдання для самостійної роботи студентів

№	Назва теми
1	Перелік вихідних даних в залежності від виду містобудівної документації.

2	Витяги текстових матеріалів та копії картографічних матеріалів з відкритих електронних ресурсів для дослідження стану територіальних громад.
3	Завдання на розроблення проєкту плану зонування території населеного пункту.
4	Схема оцінки території територіальної громади за природними та антропогенними чинниками.
5	Схема аналізу функціонально-планувальної структури ОТГ.
6	Схема оцінки громадського простору населеного місця.
7	Схема аналізу інфраструктури, транспорту і мобільності у громадах.
8	Фрагмент просторового плану територіальної громади

Критерії оцінювання самостійної роботи

Самостійна робота передбачає закінчення та оформлення студентом проєктної документації (текстових та графічних матеріалів) щодо фрагменту просторового плану територіальної громади, розробку яких студент почав на практичних заняттях.

Результати (завершені графічні та текстові матеріали роботи) враховуються в системі поточного та підсумкового контролю. Максимальна кількість балів за кожен тему становить 5 балів.

Оцінка «відмінно» (5 балів) здобувачі отримують за високий (відмінний) рівень знань (можуть бути мінімальні неточності) навчального матеріалу освітнього компоненту; вміння аналізувати, використовувати набуті знання у прийнятті рішень у відповідній предметній області, застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.

Оцінка «добре» (4 бали) здобувачі отримують за загалом правильне (добре) розуміння навчального матеріалу освітнього компоненту та застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач з певними (несуттєвими) недоліками.

Оцінка «задовільно» (3 бали) здобувачі отримують за посередні знання навчального матеріалу освітнього компоненту, наявність помилок у вирішенні завдань, слабе застосування теоретичних положень під час розв'язання практичних задач.

Методи навчання

До методів вивчення дисципліни «Просторове планування територій громад» належать лекційні заняття, ілюстративні пояснення із використанням комп'ютерної техніки, практичні заняття, а також виконання комплексу завдань для самостійної роботи студентів.

Лекційні заняття передбачають послідовний і систематизований виклад тем навчальної дисципліни з демонстрацією ілюстративних матеріалів за допомогою мультимедійних засобів, що сприяє наочному сприйняттю та глибшому засвоєнню навчального матеріалу. Лекція органічно поєднується з іншими видами навчальних занять та слугує теоретичним підґрунтям для поглиблення і систематизації знань, які студенти набувають у процесі аудиторної й позааудиторної навчальної діяльності.

Практичні заняття спрямовані на формування вмінь і навичок із розробки історико-архітектурного опорного плану і детального плану території шляхом індивідуального виконання студентами відповідно сформульованих завдань. У межах практичних занять студенти презентують результати самостійної роботи у формі мультимедійних презентацій з усною доповіддю, що сприяє розвитку аналітичного мислення, навичок аргументації та професійної комунікації.

Система контролю та оцінювання

До системи контролю під час оцінювання студентів застосовуються наступні методи контролю: усного контролю, письмового/графічного контролю, тестового контролю, самоконтролю. Усний контроль проводиться шляхом опитування на занятті (питання-відповідь). Письмовий контроль здійснюється шляхом виконання письмового завдання. Для самоконтролю студентам наведено перелік питань, що відповідають змісту лекційного заняття.

Система контролю з навчальної дисципліни «Просторове планування територій громад» складається з таких форм контролю: поточний, модульний, підсумковий.

Поточний і модульний контроль навчальної роботи студентів передбачає рейтингове оцінювання знань, умінь і навичок студентів за окремими змістовими модулями та їх елементами. Оцінювання знань студентів відбувається на практичних заняттях, модульних контрольних роботах, заліку.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за результатами поточного контролю. Навчальні досягнення студентів оцінюються відповідно до повноти і чіткості відповідей на кожному етапі контролю.

Розподіл балів, які отримують студенти

T1, T2 ... T12 – теми	Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)											К-ть. балів (ДЗ)
	Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						40
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12
	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5

змістових модулів.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни «Просторове планування територій громад» на підсумковому контролі.

Оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за шкалою європейської кредитно-трансферної системи ЄКТС.

Критерієм успішного оцінювання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів (балів) за кожним запланованим результатом навчання.

Підсумкова оцінка, як показник результатів вивчення навчальної дисципліни, складається із сумарної кількості балів за поточне оцінювання – 60 балів та підсумкового модуль -контролю (ДЗ) – 40 балів, за 100-бальною університетською шкалою.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Термін «просторове планування» та його аналоги у світовій літературі?
2. План дій щодо розробки стратегічних документів розвитку територіальної громади (ТГ)?
3. Головні проблеми українських ТГ на сучасному етапі?
4. Брендинг / ребрендинг територіальної громади: міжнародний досвід. Рестайлінг. Інструменти творення?
5. Основні віхи розвитку міст України в XX ст. і на початку XXI ст.?
6. Сутність і доцільність ревіталізації й реновації об'єктів на сучасному етапі?
7. Види і роль культурних ландшафтів у територіальних громадах?
8. Роль громадських просторів у просторовому розвитку територіальних громад?
9. Основні автотранспортні проблеми сучасності. Концепція сталої мобільності?
10. Концепції: Garden-city, Smart-city, Sponge-city?
12. Новітні форми планувальної структури поселень?
13. Концепція «Тактичного урбанізму».
14. Концепція «Нового урбанізму».
15. «Кліматична меліорація» та потреба її впровадження у територіальні громади.
16. Системи територіально-просторового планування в окремих країнах.

17. Історичні й новітні світові підходи у просторовому плануванні і містобудуванні.
18. Проблеми організації сучасного простору житлових кварталів міст і селищ.
19. Специфіка містобудівельної діяльності у світових містах.
20. Роль транспорту у розвитку територіальних громад.

Зарахування результатів неформальної освіти

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №16 від 25 листопада 2024 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf>) у процесі вивчення дисципліни здобувачу освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та/ або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

Форми інформальної освіти під час вивчення дисципліни «Критика сучасних архітектурних теорій»: проведення екскурсій, одноразові лекції, відеоуроки, медіа-консультації, спілкування з колегами, читання спеціалізованих журналів, телебачення, відео, незаплановані випадкові бесіди.

Рекомендована література

1. Білоконь Ю.М. Проблеми містобудівного розвитку територій: навчальний посібник. / Ю.М. Білоконь – Київ : Укрархбудінформ, 2001. – 70 с.
2. Білоконь Ю.М. Типологія містобудівних об'єктів / Ю. М. Білоконь. – Київ, 2001. – 68 с. : іл.
3. Габрель М. М. Просторова організація містобудівних систем / М. М. Габрель; Інститут регіональних досліджень НАН України. – Київ : Видавничий дім А.С.С., 2004. – 400 с.:іл.
4. ДБН Б.2.2-12:2019 Планування і забудова територій
5. ДБН Б.1.1-16:2013. Склад та зміст містобудівного кадастру
6. ДБН Б.1.1-22:2017 Склад та зміст плану зонування території
7. ДБН Б.1.1-14:2021 Склад та зміст містобудівної документації на місцевому рівні
8. ДБН Б.1.1-16:2021 – Просторове планування територій
4. Демін М. М. Актуальні проблеми сучасної теорії містобудування / М. М. Демін // Досвід та перспективи розвитку міст України. – Київ : Укрархбудінформ, 2000. – С.41-45.
5. Зубік А. І. ГІС в урбаністиці та просторовому плануванні : навч. посіб. / А. І. Зубік. – Львів : Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2021. – 580 с.
6. Методичні рекомендації щодо розроблення комплексних планів просторового розвитку території територіальної громади та інших видів містобудівної документації на місцевому рівні / Н. С. Богачова [та ін.]. – Київ : 2021. – 230 с.
7. Містобудування. Довідник проєктувальника / За ред.. Т.Ф.Панченко. – Київ : Укрархбудінформ, 2001. – 192 с.
8. Петришин Г. П. Історично архітектурно-містобудівні комплекси: наукові методи дослідження: Навч. посібник / Г. П. Петришин, У. І. Іваночко, Ю .В. Ідак, С. І. Топилко, Х.

С. Бойко, Н. С. Соснова, О. П. Олешко, Л. Б. Гнесь; за ред. Г. П. Петришина. – Львів: Видавництво національного університету «Львівська політехніка», 2006. – 212 с.

9. Посацький Б. С. Основи урбаністики. Територіальне і просторове планування: Навч. посібник. / Б. С. Посацький. // – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. – 344 с.

10. Про регулювання містобудівної діяльності [Електрон. ресурс] : Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI : станом на 14 верес. 2022 р. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>, вільний (дата звернення: 01.10.2022). – Назва з екрана.

11. Про затвердження Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації [Електрон. ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 01.09.2021 № 926 : станом на 23 листоп. 2022 р. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/926-2021-п#Text>, вільний (дата звернення: 12.01.2023). – Назва з екрана.

12. Про затвердження Порядку формування Концепції інтегрованого розвитку території територіальної громади [Електрон. ресурс] : Наказ Міністерства розвитку громад та територій від 22.09.2022 № 172. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1421-22#Text>, вільний (дата звернення: 12.01.2023). – Назва з екрана.

13. Про землеустрій [Електрон. ресурс] : Закон України від 22.05.2003 № 858-IV : станом на 31 берез. 2023 р. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text>, вільний (дата звернення: 12.01.2023). – Назва з екрана.

14. Про містобудівний кадастр [Електрон. ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.05.2011 № 559 : станом на 2 липня 2021 р. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/559-2011-п#Text>, вільний (дата звернення: 12.01.2023). – Назва з екрана.

15. Територіально-просторове планування землекористування: навч. посібник. За заг. ред. професора А.М. Третьяка. Третьяк А.М., Третьяк В.М., Прядка Т.М., Третьяк Н.А. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2022. 168 с.

16. Шипулін В. Д. Основні принципи геоінформаційних систем : навч. посіб. / В. Д. Шипулін : Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2010. – 337 с.

17. Як розробити комплексний план громади: посібник для професіоналів / Н. Богачова, В. Діденко, К. Дубова, М. Дударенко, [за заг. кер. С. Кубаха]. – Київ, 2022. 140 с.

Покликання на інформаційні ресурси в інтернеті, відео-лекції, інше методичне електронне забезпечення:

1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
2. <https://www.lccd.org.ua/>
3. https://decentralization.ua/library?year=&library_category=&library_source=&library_theme=&library_type=&library_name=

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія

Федьковича»

<https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>

- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/f5eleobm/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf